

LEARN

ULQ2U3H2 PUL2U4U4H2 PUL2U4H2U4H2 EA SZSEH4H2

E. O. T.

Դամանոսիկա Քաղաքական անց-
երու ճանարկութիւնը եւ եղեքաւ-
ան հետ ոգրութեան շնորհիւ լռութե-
ան արտազահառութիւնը հոսի կը գը-
նէ մեր վրայ լաքըրոյ հրատարակու-
թիւնն ալ հոս եղածին չափ արագա-
լընէ և հետաքրքիր հատարակութեան
յրմանար բաղձանքը լընէ :

Ընթացող ժամանակներում լրացվելու յառաջանում է հինգշաբթի օրէն սկսեալ՝ ուսուցիչ շարափը երեք անգամ պիտի հըստատարուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, սոյն թերթին լէս մեծութեամբ:

Լաւ տնօրէնութիւնը թեւ լրաց
ոյս խորագրական աշխատութիւնը կա-
նելընէ, իսկ մեր միակ բաղձանքն ըն-
թելցատէր հասարակութիւնը գոհ ը-
լէ ըլլալով, ամեն զոհողութիւն մտա-
լիւր յանձն կառնունք, և հետեւաբար
ինն ալ փոխանակ աւելցնելու՝ կը պակ-
սեցնենք հեռեւեայ կերպով:

Երկրաբանական համար:	150	Դժբախտ	2
Սկզբամանակ	80	“	“
Մեկ թերթ	1	“	“

Pauline Lang

Տարեկան հանդերձ բոսթ • 180 շըշ .
Ս եցամսեայ 100 ”

Օտտ թիւ գնեւ ու գործերուն զիւ
ու թեան համար մայրաքաղաքիս զանա
ան կործմբը վաճառոյնքեր պիտի նշա
սիտ ին :

Իսկ ասկէ առաջ մեր վերը թեր-
ին մէջ շարունակուած «Գաղտնիք»
շաւատաքննութեան 9 սուննէ գլրքին մը
սցեալ մասն ալ հետոյ հետէ զատ հը-
ստադարեւելով մեր աղբոյ բաժանոր-
աց պիտի դիմուի :

Այլ յուսանիք որ մեր պատուհանն

այդպիսիք մեր այս անձնուէր ջանքն հա-
ճութեամբ ընդունելով՝ քաջալեր կըլ-
լան մեզ քիչ ժամանակէն լրագիրս ա-
մեն օր հրատարակելու :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 2 ՅՈՒԼԻՍ 1866

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հեռագիրն անցեալ շաբթուրէն
ի վեր ամենօրեօրեայ լուրեր բերաւ,
որք Վերմանիոյ մէջ պատահած նշա-
նաւոր անցքերն և անոնց հետեանքն
եղած քաղաքական երևելի դէպքերը
կը ծանուցանեն Վրուստիական ղեկե-
լը մեծամեծ յարթութիւնները ըլլի և
և ինչպէս որ ութ ուսուր մէջ Հանու-
վէր, Հէս-Քաւէ և Սաքսոնիա նը-
ւաճեցին, սխալեալ ու ութ, օր չանցած՝
Էստրիալաւոյ հիւսիսային լանալը,
մեծ ճակատամարտի մը մէջ քարաշար
կորուսեալէն, 5 000 գերի, 120 թիգա-
նօթի և շատ մ'անդոնի ու քաղաքներ
ստանելով, որոցմէջէ նաև Վրակ'Պօ-
հէ միայի մայրաքաղաքը:

Ղախատաւորաբար յուլիս 3 ին օրը միտնելու Բեմերացոյի և ժողեֆըս թաւոյ մէջ տեղեցի խառնակ բուռած քաղաքին քով՝ ուր լուսաւիացեաց Պարեաւելիք Եպարկ իշխման անձամբ կը հըրամանցէր։ այս պատճառաւ ախատուոյի ձախատամարտ ու անձեղ իւր տան անօր եւրօպական լրագիրներն։ Բարուսիացեաց երկու լրանակները 280 և զօրք ունէին։ իսկ Եւստրոպիքը 250,000, լիսան զի Բրամ-Սիլլաւս զօրապետին բանակը Է կրցեր ձախատամարտին մեակցել։ Սըսուրիս աւաւաւաւաւաւ սիսեղ 12 Ժամին աւելի տեւել է երկու կողմէ հաւատարմաստաւթեամբ։ Բայց Սիւսիացեաց նորա հորա հրապէններուն երազանցութիւնն ամեն բանէ աւելի յատուած կերակր իրենց։ Սիւսան զի նշուելու աւատրիական զօրքն իրենց ստիպական հրապէններով հարուած մը կարծէին, իրաւաւորացով հրապէնները միայն միջոցին 6 հարուածով կը պատահանէին, և արձակած հարուածներով

տառեր ձջիւն իրենց նպատակին հաս-
նելով՝ պարսպ չէին եղեր, 'Ի՛նչ դու
աւարիտայիք թշնամայն մտնեալու
և սուխնով կռուելու իր ձգիւն, 'Բը-
րուխացւոյ գունդերն արագաշարժ
համառածով մը ետ կը քաշուէին, կը
համարկեային, և նորէն կրակ ընելով
աւարիտացւոյ վրայ՝ անոնցմէ շատը գե-
տին կը փռէին :

Բայց և այնպէս աւստրիացիք մինչև կէս օր հօրապաշտ դէմ դրեւ են ըլլաւսիացեաց, և յաղթութիւնն իսկ վաստակելու վրայ են եղբի, երբ Ֆրուստացեաց թագաժառանգը իշխանը վտար շարժեալմամբ մ'աւստրիացեաց բանակին ետէն անցնելով՝ դանոնք ուժեղ կոծել սկսեւ եւ և թէպէտ Աւստրիացիք զայն արդիւնելու շատ ջանք ըրեւ են բայց ՚ի զուր․ ուստի սկսեւ են նախ ծանր ծանր յետև նահանջել․ բայց թըռնումն յարձակումն սաստիպանելով բոլորովին ՚ի փոխուած դարձանցեւ և Իշխա դետին ձախ կողմը նետեւ ե զանոնք։ Պէնէտեք մարաթախտն տեղեկացիրը կըսէ թէ պատերազմին ժամանակ քարակ անձրև մը դալով՝ չէր թռելը որ վաւտեղին ծուխը դետնէն վեր իջնար այս պատճառաւ աւստրիացիք ՚ի սկզբան չեն կցեւ իշխանի ըրուսիացեաց շարժումը և և Քլաւս-Սլապա զօրաւոր տրն ալ՝ որ թշնամաւորն այն կողմն շարժումները դիտելու և արդիւնելու համար դրուած էր, չէ կրցեւ բան մ'ըլլալ։ Յիշեալ զօրապետը Ա իննա կանուաւր և Կատարին Կատարիայի տետանի մը տնջև գատուելու ։

Եւս պարագայներուն նպելով՝ Բրուսիացոց յաղթութիւնն երկու պատճառներու կը տրուի, նախ իրենց զորացեաներուն ապրնակաբասան ճարարութեանն, երկրորդ իրենց հրազենային քերականութեանը, իսկ Էստոնիոյ ճամբարաւթեանն գլխաւոր մէկ պատճառն ալ իրենց զորանոցը դանակաւորութիւնը կը համարուի։ Բրուսիացիք Սիեզիայի մէջ ամուր բերքերը խնամք ըլլալով՝ Պէնէտեզ չէ կրցեր հանձնակէլ հոն տրաւաւելու։ Խաղաւոր խաղիկ իրենց Պէնէմայի խաւմաստը

Լուսնները լուս ամբարացուցած չըլլալով
Բյուսիացիք դիւրութեամբ կրցեր է
յառաջ քաշել հոն, թէ և Պոհէմիս Լե
նտո երկիր մ'ըլլալով՝ Եւստրիացի
կրնային մեծ օգուտ քաղել

Ահետեւ մարտադաւար փոխանա-
լերանց կրիւմերն ու անդքերն աւազը
հարոււն և քիչ զօրութեամբ թշնամա-
գորաւորանիւթերն մէկտեղ դէմ դնելու
կը գլխաւոր գորութեամբը միւս բա-
նակին վրայ ի նստու, թող առելի է ո-
թշնամին ամեն կողմանէ յաւաքմայ
շնուկներէն առլին անդիշ: Այլ մնար այ-
նուհետեւ երկու քանակներուն միա-
ցումն արգելուլ, այս ալ օգտորդեալ
և վերջապէս մեծ ճակատամարտ մ'ա-
կորանցիկելով՝ Ա. Եննուս և Նոյն իս-
Լաւորիկան կայսրութիւնը ծանր վը-
տանգի մէջ հեկան:

Ըսկից կրնայ հասկցուիլ Պէրլին
մէջ կատարուած յաղթական հանդէս
նշերն ու Ս. Եկենայի բնակչաց կրած սար
ստփն ու տրամուծիւնը :

Եւստանդում տեսնուած է որ աղբի մը ձախորդութեան մէջ աւելի յստահապատուութեամբ կը հռուխի բաց Լեւոն ըրա դանտան աղբերէ կը բաղկանայ, և մինչդեռ Նուգարայիցի և ուրիշ կը կրնանք նոյնն զօրաժայել անընդ կըլնէ, Նուգարայեցոյ յերախոնութեան զլուրը, Լուի Քօշուք, դուրսէ գաղտնի յայտարարութիւններ կը յըր. ւէ իր աղբայնոց մէջ ըսելով թէ Լըրուսիայեցոյ յաղթութիւնն անխախտ թիւն պիտի ըլնէ իրենց, Տեւեալարար կը յորդորէ որ բրուսիացոյ դէմ չպատեկազմին։ Այս թերազրութիւնները եթէ ազդեցութիւն գտնեն, Լեւոնից վեճակն աւելի կը ծանրանայ. վասն զի ինչպէս կարող կրնայ ըլլայ այսուհետեւ յաղթական բրուսիացոյ ընթացքն ալ զեւրւլ, մինչդեռ իր վրայ մեկ մասը պատարագիլ դաշանի վրայ ինկած, մէկ մասը դերի գաջած, մէկ մասը Ժող. Ֆրլմատի ամրոյցին մէջ բրուսիացիներն սլաշարուած, մէկ մասը վերաւորուած և հիւանդանոցները լցուած, մեծ մասը վախած և չկրնանք եղած են։ Այս ձախորդ պարտանքներուն մէջ աս

տելազմը ' շարունակել ուրիշ բան
այլ նոր ձախորդութիւններ հրաւիրե

Յանդիսիոս Յիվեփի կայսրն ա
տալանադայել պարսիքաներուն մէջ
ժողովորեան յայտարարութիւն մը հ
րատարակելով կը ծանուցանէ թէ
տէրութեան եկած աղէտն ու հայա
բաւոր ընտանեաց կրած ցաւալի եւ
լուստնիրը աստիկ վատացուցած են
սխարհ եւ թէպէտ իր բանակին քաջ
թեան եւ խառնուած իր իրաւանց վր
եւնեցած վատահոթելու կարած չ
բայց եւ այնպէս խառնելու հետ զեւ
դադար մ' ընելու համար «Երազել
կայսրը շինու է, որ արեւին հեղութիւ
նը դադրեցնելու աղէտ վտւթով ի
բուսից հետ ալ զինադադար ընել
եւ հաշտութեան ծրարել որ պատար
տելու համար միմեկին մէջ

աւելլ է, և կաւերքընէ թէ ինքը պա-
րաստ է պատուաւոր պայմաններով հա-
տու թիւն ընդունելու, թայց Աւարի
կիսանու թիւնը աստուծոյ կողմէն

րը զիրար երբեք ընդունել և այն ան
 տես պատերազմը մինն յետին կե-
 պիտի շարունակէ • Ինչպէս արդ-
 յայտնի է, Եւստրիդ կայսրն ինքնին
 ուժաբարձ էր Վարդէան կայսեր՝ Ս-
 նեանիցը Գաղղիոյ թողուլ • իսկ ալ ան
 միջոցէն այս առաջարկութիւնն ը-
 դունելով զեպագանական թանակչոս-
 թեանց սկսեր էր, և կրօնի թէ Եւր-
 ղիոյ ու Ռուսիոյ կառավարութեան
 ալ հրաւեր ըրեր է որ այս հաշտու-
 թութեան գործին մէջ իրեն նպաստն
 Զեանաւորը մտադր և իւրջարկութե-
 յոյսերը պահ մ'արժարծիլ սկսան
 լայն շուտով գլխարկութիւններ ե-
 րեան երան • Չինադադարն ընդ-
 նելու համար Իտալիա կը պահանջէ
 Մանիլաւայի և Բեւըրիլայի ամրոցնե-
 լըն իր ձեռքն յանձնուին • Բրուս-
 ք ու լուիշ Ժանք՝ պայմաններ կառադ-
 րէ • Գաղղիոյ հոյրէն Գոյքէ Ասարձի-
 ւան և Բաւարիոյ իրոքն մարտից զը-
 րապետը հաշտութեան և զինադադ-
 րի առաջարկութիւններ տարեր են Բը-
 ռուսիոյ թաղաւարին, որ քանակին մէջ
 ևս քանակ •

THE BOOK OF THE DEAD

ፍ ሶ ሁ ሆ ሁ ኤ ዐ ሀ በ ኮ ቅ ኮ ኮ ኄ ቶ

Կրկին անտուժիւն մը եւ գրական խոսակցութեան շարունակութիւնը :

— Ըստ արարեսցենք չառերի, ըստ
սրբեկանս երբ այս շարժու Կարճեալ
վարդանան այդեղեթ իման տուի իրեն,
իզն շատ րաւերն ունիլ ըսեղըք: Ի՛նչ
լանդ ոսպ չարհող մարդ ես եղեր,
յցեալ շարժու հաղիւ քանի մը կիւս
տար խոտակցութիւններ ըլլիք, գա-
սիւժ գատողութիւններ տուինք, և
հա շարժութ օրն անոց ամենը Մա-
սին մէջ տարուած տեսայ: Ըմբռնե-
րմանք, նա մանուսանք զարկոյթս,
նոց էր որ մեր խաի խոտակցութիւնը
անցի երգիւք ալ կը խոտոյլանիք
երկեւել խոտադաւաներ չենք) անոյթա-
ւ չրտաարկուի եան հանելով, ըզ-
չ կ'ուսակէիր անոյթ ըով, որոց բան
կ'ըմանարք ուրիշ պակասութիւն
ը ծածկել չէ և որոց առիթ մը
ւած ես մեր վրայ խոցալու: Տրա-
խոտութեանցդ նիւթը պակասեցա՞ն
Կեցեք, չլլցար Կարճեալ օրիորդք մը
պատանու յոյն սրահհարութիւնը զըտ-
ւ, չսեցի՞ր որ հայ աղջիկ մը տաճիա-
ւ է և գլխն իր բռնած ծանրէն ետ
ընթերցու համար իր խեղճ մօլն ու-
նիլ մ'ազգասեր երիտասարդաց թա-
մար ձեկերն ընդունակն եկեր եւն
մար Կարճեալ Կարճեալ Կարճեալ Կարճեալ
Կարճեալ Կարճեալ Կարճեալ Կարճեալ

բաժնու իշ, որոյ կինը պիտի ըլլայ եղբ,
 Չկցա՞ր

— Ահեղեղէ՛ք թաւրեկամ, ընի իրե՛կ
խօսքը կտրելով, ներս մտնելուս պէս
այսչափ յանդիմանութիւն տալերնիր
բաւական է։ Եթէ մեր ըրած խօսակե-
ցութիւնն ճշտադրակերս ձեր առջև
յանցալը մը կը իջ թել, անոր համար
պատուաւոր հատուցում մ'ընելու պատ-
րաստ եմ։ Բայց պիտի ըսէք թէ մեր
դատաւոր թիւնները խորին հմտութեամբ
կամ հասուն խորհրդածութեամբ տրը-
ւած չէին, այլ պարզ խօսակցութեան
մը մէջ տպիկն անդիկէն միտքերմիտ կը
կամ դադարաւորն ելին, ի՞նչ փնտա
տեանք անկէ, միթէ անով առիթ մը
տուած չէ՛նք ըլլալ մերնէ աւելի հը-
մուտ և աւելի հասուն խորհրդածող
անձանց, որպէս զի առաւել խորին ու-
շադրութիւն կ'ընեն այնչէր թերը ու
զոյր վայ մեր հարեանքի սակարկ մը
իյայն ըրած էինք։ միթէ այսպիսի հը-
սատարակութեանց օրինակը մեզնե՛կ
հաններ։ միթէ շատ հեղինակներ ալ
միջոցաւորութեան կամ՝ տրամախօսու-
թեան ձևերով իրենց միտքը նկարագ-
րած և հատարակութեան ներկայացու-
ած չե՛ն։ Ուրիշ նիւթ եր ալ պահա չե-
ն անշուշտ, սակայն աննց վայր ալ խօ-
սելու Ժամանակ ունինք։ միթէ հայկա-
սն դրամատուրգութեանը հեղինակութեան
այնպիսի աստղերէ մը չընծայե՛ն, ու
այ մէջ անհամար շտապեր կան ուր
ստիպալին մարդ որք կոխած չէ։ Իսկ
եր բաւժ այն լցուալի գէպքը, ո՞չ,

ս ալ լսեք եւ, ոչ առանց վշտանալու,
այց մի՛թէ կրնայի՞ք այնպիսի քայլեր
ուճիւիւն մը զրկ առնուլ, առանց մեր
հեղեցիկ սեռին մէջ բոտ մեծի մասին
լիպաճ անկոթ ուժեան, և առանց մեր
կեկեկուն կենցաղ արհասու թիւններուն
սոյ կարկոթելու: Հաւաքաբէ ուրբանն,
որք անցեալ շաբթու և կիսուս ճիւղ
Եկացու թիւին ձեռք առնեմք:

— Բայց խօսք տաւէք որ այս ան-
գամ չհրատարակէք :

Այդ չեմ կրնար ընել, վասն զի
ձեզի յառաջ ընթերցողներուս խօսք
տուեալսն շարունակել, և անկեղծա-
բար կոտորակախոր որ զընթէ այսօր
այն նպակաւ ձեզ այցելուլ էաւն ե-
կայ, Այդ գտաւ սա գրասեղանին վե-
րայ զէլզճ օրագիրներուն և զգրքե-
րուն վրայ սեղու համար այնչափ զբը-
դում կ'գոր, որ զընթէ չլիտի կըր-
նամ ինքզինքունի :

— Երեւ, գիտցիլ ուրիմն որ ը
լածիլ ուրիշն չ'է՝ այլ անօրհնմուն
թիւն։ Են Վառաց ամենն ալ լաւ
էնն կրնար ըլլաւատի չկրնալով զա-
նոնք գովել՝ լի պարտաւէր։ Նիկա
տեղեք թէ այն են որչանք ընդգի-
մախոսներ, չստեւու չհաւատարար
ներ, կը համեք ձեզմ։ Դաւիթ երկ
ալ, որչա՛ր թերութեանքն էնն ունե-
նար, որոյ ի թէ միայն ը թ ի թ է կեր-
պով մը ցոյց տաս, քի՛րո՛ւն աչքէն
չպիտի ելնեն, և քանի՞նչ ալ քու թե-
րութիւններդ չպիտի՞ ելլէ զարնե-
ն։ Ան մարդ ինքընքը ելլէր կը տես

թէ, և սիրած բանին թիրութիւններ
ընդ չկրնար նշմարել: Արհարձե՛ն թէ
հեղինակներն այս ատենէ ազատ են,
ու, այլ ընդհակառակն անոնք աւելի
անձնասիրութիւն ունին, վասն զի իւ
րենց պաշտօնն աւելի աշխիւ է, թէ և
սակից չհետեւիր թէ ամեն գրութեան
ստեղծ են: Հայց երբ հեղինակն մը գրու
ածը կը քննադատեն, ամեն բանէ յա
ռաջ իր անձնասիրութիւնը կը վերադա
նան, և կը յուսամ թէ հեղինակ մ'ա
նկը ներդրամիտ է քան դերանի կին մը:
Թէ անորմէկ ամենաշնչին պատաստութիւ
նը նշմարել ասա: Ուստի ոմանց դրութե
անք պարտաւելութ, և ոմանց գրութեան
դատարկութեան չզգովելու համար, եր
բ մէկորդին ուլ հաւատարկութեան անհա
նոյ պիտի ըլլան, և ի՞նչ պիտի ընեն ե
թէ ամեն հորմանէ վազք յարձակելու
լին: Ար մոռնա՞ն լրագրի վիճարարնու
թիւնները, որք ամբանելով չեն վերջա
նար: Ար մոռնա՞ն որ եթէ քննադա
նութեանց մէջ մէկուն խղճին կամ
միտին դպտե՛նք բան մը սարդիկ, կրնա
ն յայտնաբերել և մինչեւ անգամ դատար
նութեանը բոլար:

— Ինչո՞ւ համար ամեն բան վառ
զգեն կրնիսե՞ք, Դրո՞ւ տճքի մը պա-
ստաթիւները քննադատել կամ ա-
ր մէջ զանուած թիւը ու սխալ կար-
գելնը յոյց առլ, իւ պարտաւել, մի
նոյն բանը կրնա՞ն ըլլալ, Բննադա-
թիւներ պարտաւ կրնա՞յ ըստիլ, Ե-
ւոյն պարտաւ պարտաւներէ զգու շնոն
հ. համար քննադատութիւն կրնի
ստիլ:

նայուք է, պէտք է րանականութեն
սլ ճրտածարկւ... և երբ գիտակցութիւն
լիմէկըէ թէ այս անոր լաւ է և այն վատ
այս կարծիքն ուղիղ է և այն թիւ
այս խօսքը գեղեցիկ է և այն աղել
պէտք է որ խղիւքմ այն ներքին ձայնը
վասն զի առաջ կամ անոր անհամայ կը
լաւ՝ Ինչո՞ւ համար անկեղծք ընկալաւ
պէ պէտք է անհամայ ըլլայ՝ ընդհակա
ռակին չն շնորհակալ կըլլամ եթէ ու
րիշներն իմ պակասութիւններ ընտ
գտաւորով ցոյց տան, վասն զի այնչափ
աւելի միջոցներ կուենանամ գտնուի ու
ղիւք... Իպէս ինքնահասանմարդոց քով
անհամայ պիտի ըլլամ եղբ, որո՞ւ հոգ
տնուիք իրենց պակասութիւնները կա
տարութեան թիւն համարելով՝ տնուի մէջ
կը մնաս, և չեն ժամանակ թէ հաստա
լուծ իւրը կը դատէ զիրենք, Ես այս
դառնա՞նաւ կը համարձակիմ յարձա
նուենիք ալ չվիտնալաւ... Իսկ ուրիշ
խանութեան ինչո՞ւ պիտի վաղցընեն զե
սթէ իւրիշն համոզութեան ալ խմբիս
մասն յարգիմ և թ շնամանքէ զուշա
ամ։

— Խիստ լաւ, լաւց չէք մոռնէր
ձէ ո՛ր գլուածքի վրայ պիտի խօսիք:
Ամեն երևելի քաղաքներն այսպօրեան օրո
հայկական մասն ընելու համ, ուրիշը բա-
ւական հրատարակութիւններն գտու-
ած գտան, որոյ օրոյր ոչ հիմա հոս պառ-
տառ են, ոչ ալ անոնց ամենը մէկէն
ընդօրոտելու ժամանակ և զձոց ու-
նից: Ըստ հաճող եկի՞նք երկուսն
մէկէն շարունակ համարադասակն ըստ ու

Ինքնակրթող այս է թէ արդեօք յայտ-
նի իրողութիւն մը չէ՞ որ այն քաղաք-
այն ժողովն այնպիսի ընթացք մը ըն-
նեց, որ համազօմ անձինքը մեր ազգէն
իրենց յարկը հարկաւ պիտի բաժնի-
ւեն իրենց մայրենի եկեղեցիներն: Այս
գործն այնպիսի անհրաժեշտ է մեր ազգին
ամբողջ, որ պարտաւոր տեսող կաշնասիր այն
պաշտպանութիւնը գործը, փասն զի այդ
մասին այսուհետեւ ընտել խորուող չի
կայ հայոց մէջ:

Այդ պէտք է ինչ որ մէկ քանի
հաստատուն է ճշմարտութեամբ փաստ
ուած բերեմ՝ ապացուցանելու համար
թէ իրող այս ինքնակրթող քաղաքը կր-
ճուածները մի միայն հիմնական պատ-
ճառներն են, մեր ազգէն մաս մը իրե-
լու, ինչպէս նաեւ ասանցմէ առաջ ալ
ձիջող ասանց նման Փառի մամ՝ Պապ քա-
ղաքները մէկ ուրիշ մաս մը իրենցին:

Եւ ինչ որ անկրթողները զի-
տաւորութիւնը մեր ազգին բրիտանի-
ութեան նախնական վիճակը սովորեց-
նելու անոր առաջնորդէր էր միայն (ինչ-
պէս որ իրենք զիրենք անպէս դիտա-
ւորութիւն ունեցող կը ձեռնարկեն) և
ու թէ իրենց հնարած երկնական, ժո-
ղովական ևայլն ևայլն դրութեանը քա-
շել դմարկի, պէտք էր ուրեմն որ բա-
նիւ և գրով սովորեցնեն ու թէ
իր նոր ճշմարտութիւն մը, այլ ար-
դէն մեր ազգին ընտանեկան և մեր
սուրբ և առաջնորդական հայոց և հայ
բազմաթիւ արդէն քաղաքացի և աւան-
դած ճշմարտութիւնները միայն յիշե-
ցնելու ջանալին: Բայց ասանց ի՞նչ ը-
րին: Ընդհանրապէս սկսան ժողովա-
յի բանալ, իրենց դրութիւնը քաղաքի
երկր շարադրել և երկընդ առ ժող-
կուրդին, և սակաւ առ սակաւ սովոր-
ւորել իրենց ձեռք ձգած նոր որոնքուն
է թէ ուղղակի իրենց ընտանեկան
արձակագէտ, այլ ձեռնարկ քաղ մար-
նախնական թէ և Պապ չէք կրնար ձեռ-
նարկել եկեղեցւոյն մէջ հարգելի ու
ասոր նոր աշակերտներուն դաստա-
ւէս սկսան հարգելութիւն տալ: Եւ թէ
այս բաները հեթանոս կամ հրեայ ալ-
չի մ'ընեն, թերեւ մեղադրանք ալ
եանի չսեպտեն: Բայց երբոր Ս. Եւր-
ոպոլոս թեան և Եւստատիոս հիմնա-
կան ճշմարտութեանց վրայ ճշմարտ
և ուղղափառ դաւանութիւն ունեցող
Հայոց եկեղեցւոյն նկատմամբ վերջի-
նալ ընթացքը բանեցին, պարզապէս
ժողովուրդն անկէջ բաժնելու աշխա-
տելէ գտաւ ուրիշ ի՞նչ միտք կրնային ու-
նենալ:

Բ. Եւրոպ. կը տեսնենք թէ այս
քաղաքը բաւականապէս հայոց ազգէն իր-
ւաններն, հոգեւոր պատրաստակաւ շա-
րունակ անոնց քով կը կենան, և անոնց
վրայ կը տիրեն՝ երկնական ու յայտնի
թեաներ ունեցողով և չէ թէ Բրիտ-
տոս Եւստատիոս նման քաղաքի մը մէջ
քաղաքէն և ժողովուրդեան հոգեւոր
կարգէնէ ետեւ գտնուի ձգել և ուրիշ
քաղաք երթալ և շարունակ աշխարհի
մէջ շօշուի, միթէ ասիկց յայտնի չէ՞ ի-
րենց դիտաւորութիւնն ու նպատակը:
և եթէ այս ընթացքներն իրենց յարա-
ժողովուրդը ազգերէն գտնուելու դի-
տաւմ չէ նէ՞ ուրիշ ի՞նչ է:

Գ. Մատթեոս Ստեփաննոս իւր
Պատրիարքութեան ժամանակը, դեռ
հայազգի բողոքականները չբանադրած,
երբոր այս քաղաքը հոգեւորական իրենց
տաղած գրքերէն ինքնակամ ընծայ կու-
ղորդէին այդքան ամբողջը, արդեօք

ըսել չէին ուղեր անոնց թէ՞ և եւթ և
թէ՞ բանադրանքով և թէ՞ ուրիշ որ և
է կերպով մեզի յարած մարդիկը ձեռ-
եկեղեցիներն դուրս բերեն, որպէս զի
անոնց թիւը դեռ շատ չբարձրով և հե-
տեւորէս անկարող մնալով ինքնակրթին
հոգաւոր և կառավարելու, իրենք ըն-
նակականայէ տիրեն այն ինքզ՝ մարդոց
վրայ մինչև յայտն:

Դ. Եւ կը ինչն է այն լատի խոս-
քը՝ որ Եւստատիոս Պ. Եւստատիոս
լատի է մէկ քանի բազմաթիւ անձանց
ժողովին մէջ նոյն բանադրանքին ժամա-
նակը: Եւստատիոս թէ իւր անանուն լա-
թիկաններէն մէկն ըստ է իրեն. «Եւս-
տատիոս ձեզի գտաւ ազգ մ'ըլլալու և
եթէ այժմ ջանք չընէք այս գործին»,
յետոյ դժուարին է ընել զայն ու: (Բայց
ենթադրենք թէ մէկը հարցնէ մեզ թէ
այն բանադրանքին ի՞նչ ընելու էին:
Եւստատիոս անունն այս է որ անոնց
քաղաք հարածները Բրիտտոսի համար
չէր, այլ իրենց մայրենի եկեղեցւոյն
վարդապետութեանց ծխից և արարող
դրութեանց դէմ՝ բացարձակապէս չա-
րարանելուն համար էր, զոր ուսան-
իրենց նոր քաղաքներէն, անոնց հայոց
վրայ իւր և Եւստատիոս յատուկ ըն-
ւած ուսման (պէքով) (որուն ստեղ-
նին տալը մնալով ինքզ՝ հայ բնակիչը
մը իւր կեանքը դնէր ի Եւստատիոսի
մէջ) և Եւստատիոսի համար, վասն զի ու-
մէկ օրէնք մը կրնայ ներքի որ և էր
ընդ մը դէմ ընդմիջեց ընել և հրա-
պարակաւ չարարանել: Բայց կուզեմ
թէ երբ իստութիւններն ընդդէմ
եկեղեցւոյ եղած թշնամանայ և չարա-
բանութեանց միակ արդարեւն էին:

Եւ թէ ամերիկայի քաղաքացի նա-
տակը մեր ազգին վրիճարկեան աշխա-
տիլ ըլլալ, ահա ազգը արդէն Եւս-
տատիոս և անոր փրկարար ճշմարտու-
թիւններն իրենցին վարդապետաց դըր-
քերուն մէջ բովանդակապէս քաղա-
ւած ունի: Միայն թէ՞ եթէ ներքի
ընելը՝ այս չարապէս զի մնար մէկ բան
մ'ընել, այն է՝ Եւստատիոսի հրամա-
նած միտքները քաղաքէն ընդհանուր
ուղղափառ քրիստոնէից հետ՝ իր և մի
մարմին Բրիտտոսի, և ու թէ արդէն
պառակտեալ միտքեան վրայ նորանոր
պառակտեալներ աւելցնել ընտելութե-
ւ մեր երկնական դրութիւնը ընդունե-
ցէք, որովհետեւ ճշմարտորդ այս է ու:
Եւստատիոս քաղաքներուն հետ
կրնային իրար և յարգումը տալ ըն-
դիտանայ եկեղեցւոյն, որ հաւատա-
յոյնք և սիրով մէջ հաստատուն և
հոգեւորական սուրբ միտքութեամբ նո-
րողուն ու զարգացուն, ինչպէս որ
Բրիտտոսի Եւստատիոսներն ըրին: Եւս-
տատիոս ժամանակ կրնային ըսել թէ՞ այդ
մարդիկը Բրիտտոսի բազմազան միտ-
քները կը սիրեն և հետեւապէս իւր
թիւնը կը սիրեն և հետեւապէս իւր
սիրելի աշակերտներն են: Բայց մեզ
կը տեսնենք որ ասանց եղած են աշխա-
հի մէջ անթիւ եկեղեցական դրու-
թիւններ և բաժանումներ սերմանելու
անթիւ դրութիւններ կրնան, որովհե-
տեւ այդ քաղաքացի մէջ երկնական կայ
ժողովական կայ, կրնան ինքնուր
կայ, որ իրարմէ խիստ տարբեր բաներ
են, բայց և այնպէս իրարու հետ հա-
ղորդակցութիւն ունին: Եւստատիոս
դաւանութեան քաղաքէն ձայն մ'ալ կը
լսուի: Եւստատիոսի մէջ տնայ որ յոյ-
րովն հաղորդականութեան աղանդ մէ:
Յիշեալ Եւստատիոս իւր 237 թը-
ւոյն մէջ ալ կը համարձակի ընել թէ

մեր եկեղեցին բանադրանք ընելուն,
և պատկեր խոստովանութիւն, և այն
ուսնակալուն համար՝ անոր մէջ և քա-
ղաքէն պէտք է ու: Եւստատիոս
խանութ. 1. Բեդ զի՞ փոյթ է ուրիշ
գործին խոսնուել կամ զայն դատել
արդեօք Եւստատիոս խոսնակները
քննարկած ժամանակին կը կարդան Եւ-
ստատիոսի հրամանները: Մատթ. 1.
ԳԼ. 1-5 համար և Զ. ԳԼ. 1-3
համարներուն մէջ: Թողուցէք որ ա-
մեն եկեղեցի իւր սխալը՝ եթէ ունի
ինք ուղիք քանի որ միջոցը իւր ձեռքն
ունի այն է Եւստատիոսը, և չէ ալ կա-
պած զայն շղթայով, այլ կը կարդայ և
կը քարոզէ զայն միշտ իւր վարդապե-
տաց ձեռքը: Եթէ մեք քու եկեղեց-
ւոյ խոսնուելը, զուտ ալ իրաւունք
ունեցիր մերին խոսնուելու: Եթէ
ու՝ քու ըրածդ մեծ բանութիւն մ'է:

2. Եւստատիոս կրէ թէ Ե. Տի-
մոթ. Ե. ԳԼ. 8 համար և Եթէ մը
իւրոյ՝ նա մնաւ անոր ընտանեացն իւր-
նամ ու տանիլի, ի հաւատոյն ուրոյ-
եղէ և է այն Ուրեմն եթէ այդ քաղաքէն
յաւաճ իրենց երկրին մէջ չեն աշխա-
տիր բոլոր չար մարդիկներն հաւատքի
և դարձի իրերու, և օտար երկիր կը
թան, ըստ վճռող Եւստատիոսի և ի հա-
ւատոյն ուրոյնք են ու:

3. Եթէ բանադրանքը յանցանք կը
սեպեն Հայոց եկեղեցւոյն, ինչու հա-
մար իրենք ալ բանադրանք իրենց ձե-
ռքը չընունծ Բրիտայի բողոքականները,
և անոնց հոգեւորականները քաղաք ալ
իրենց ժողովարանին մէջ, նոյնպէս և
արգելիցին մինչև յայտնի յիշեալ ան-
ձանց ըլլալը դրամական օգնութիւնը,
զոր Բրիտայի, Եւստատիոս և Եւստատիոսի
ժողովուրդը պիտի ընեն: Միթէ այս
իրենց ըրածը և հաւատաւորութիւն,
բանադրանք և միանգամայն հաւածանք
չէ՞:

Եւստատիոսի զարմանութեանց վրայ
անկէց աւելի խոսնին անարժան համա-
րելով, կը խնդրեն. . . Եւստատիոս, որ այս
նամակն աւելի մը շնորհէ իւր համար
ձեռն պատաւական ընդունի մէջ:

Մատթ. և այն:
Կ. ԳԼ. 23 յոսնա Լուսաւորչական սմն

ՊԱՏՏՈՒԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղութեան պարտքին վճարումն
ապահովելու համար կայսերական կա-
ռավարութիւնն արտաքին և ընդհանուր
պարտուց տոկոսին և զինավճարին հա-
ւատարմութեան գումար մը յատկա-
ցուած է: Այս եկամտանքը կայսե-
րական պարտքին տոկոս կը իրենցին, ու
բուն յանձնուած է վճարուել:

Միայն այս վճարման համար կայ-
սերական կառավարութեան օտարման
եկամայի հաւաքման վճարը երկրին տա-
վարական պարտքներէն կախուած ըլլա-
լով, այսինքն հաւաքման ժամանակները
վճարման պայմանաւորութեան չարմարե-
լով կառավարութիւնը փոխառութեան
կը դիմել և տեղութեան պարտուց պի-
տքը կը հաւար ամեն տարի յունվար
և յուլիս ամիսներուն մէջ:

Պատճառը ժամանակներ կառա-
վարութեան արդէս ստակ գտնուելու հա-
մար իւր եկամտանքը զեղծելով յան-
ձն առած զհոգեւորութիւնը տեղութեան
պարտքը ճշգրտութեամբ վճարելու կարե-
ւորութեամբ կարգարարար:

Բայց ներկայ պարագայից մէջ, Եւս-

տատիոս կրած քաղաքական և դրամա-
կան տագնապին առթիւ ամեն հրապա-
րակներու համարաշխուժեան պատճա-
ռաւ՝ Օսմանեան զանձուն յանձն տա-
նելը զհոգեւորութիւնները չափազանց մեծ
պիտի ըլլային, ուստի որոշուեցաւ որ
ընդհանուր պարտուց տոկոսներուն յու-
լիս 1/13 ի կարծններն առաջինայ հոկտեմ-
բեր 1/13 ի վճարուին:

Իսկ կարծն ունեցողներուն տարին
0/06 հաշուով տոկոս պիտի վճարուի
յուլիս 1/13 ի մինչև հոկտեմբեր 1/13
անցած միջոցին համար:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏԻԱԿԱՆ

Կ. ԳԼ. 1 յոսնա:

Չորեքշաբթի օրն հաստատուած
պաշտօնական յայտարարութիւն մ'ար-
դէն ծանոց թէ Եւստատիոս և պարտուց տո-
կոսներուն վճարումն երեք ամիս ետ
ձգուած է: Այս անօրէնութեան գրե-
թաւոր պատճառը տեղութեան եկամե-
տին հաւաքման և պարտուց տոկոսնե-
րուն հաստուցման պայմանաւորութեան
կարող է չարմարելու եղած է, որով տա-
կոսներն իսկ ամեն տարի փոխառութեան
միջոցով կը վճարուեն: Բայց այս տա-
րի եւրոպական հրապարակայն տագնա-
պը փոխառութիւնն անհար ընելով
վճարումները ետ ձգել հարկ եղած է:
Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք,
կայսերական կառավարութիւնն անց-
եալները փոխառութիւն ընելու համար
մէկ երկու ընկերութեանց դիմեց: Բայց
ներկայ դժուար պարագայից մէջ ստակ
չգտնուեցաւ: Օրրէն հայ մ'ընելու խօսք
30-ով փոխառութիւն մ'ընելու խօսք
տուին: Բայց նոյն իսկ այս բարձր դի-
ներով ալ իրենց ըրած խոստումը չըր-
ցան կատարել:

Ի վերջի՝ Եւստատիոս ամբողջ վե-
րջիշաբթի յայտարարութիւնը ընտա-
նելով՝ կը յաւի կայսերական կառավա-
րութեան այս որոշման վրայ, և կրտ
թէ Եւստատիոս մէջ դէշ ազգեղութիւն
պիտի ունենայ Օսմանեան արժեթղթայ
համար Օսմ. պանքան և Սոսիթի Ժե-
ներալը կայսերական զանձուն պարտք
ունենալով, Ի վերջի՝ Եւստատիոս կը զար-
մանայ թէ ինչու համար յիշեալ տա-
ները օգնութեան հասան կառավարու-
թեան, որոյ վարկն այսպիսի հարուած
մը չէր կրած, կրտ, Գլորի պատերազ-
մէն ի՞նչ:

Եւստատիոս և պարտուց արժեթղթ-
թերը 29 1/2 ինկան, և այս ալ ըստ բա-
ւականին կրնայ լայնատարած վերադը-
նալ նկատուեալներով:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՈՆ ԶԱՆԿԱ ԱՐԱՍՏԱՆԻ

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԻՐԸ

ԿԱՌՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ ՎՐԱՑ

Անցեալ Մարտ ամսոյ 27-ին Աւարայրի

ամաստերէն քաղաք:

Գին 100 փարց:

ՆՈՐ ԴԱՍԱՐԱՆ

Պրատներէն ընդուի դաստիարակ-
ութեան մէջ փարժ և փորձառու մէկը
որ ուրիշ անգամ բաւական երկար ժա-
մանակ վարած է նոյն պաշտօնը, այս
անգամ դասարան մը պիտի բանայ շու-
կայի քով յարմար տեղ մը, եթէ բա-
ւական թուով ուսանողներ դառնան:
Դաս արտեւելներն են Պրատներէն և
Տօնարագիտութիւն Ուղղող կրնայ դի-
մել լրացող դաստիարակ կամ մեր
գործակալ Պ. Յարութիւնին: Փա-
րիկ դաստեղծ, Ուղղող-Չարչ փո-
ղը թիւ 400: Մարգարեան Յարութիւն
արդի պատուէր Մեքան-Չար-
չ թիւ 84:

ԿԱՆՈՒՑՈՒՄ

Միւլ (Թաճապիթի) լու (փրէ) ցեց
(կիւլէ) մեղակ (սիւլիսիէ) կարծ և
ուրիշ ճճները ջարդող միակ դեղ:

Որ Եւստատիոս Պ. Եւստատի-
ոս Շէրահանցի գործարանէն ելած և
մեծ համար ստացած է Եւստատիոս մէջ:

Այս փոյթն արդէն Մարտ քաղաքի
փողոցներուն մէջ փաճառուել սկսած է
ժամանակէ մ'ի վեր, բայց զայն բերել տը-
ւող փաճառականն իմանալով որ փողոց-
ներուն մէջ փաճառուելուն ոմանք շա-
հապարակեալ օտար նիւթեր խոսնու-
ն անոր մէջ որով դեղին ազգութեան
կը տկարանայ և յարգը կը կտրի, ու-
րոշած է իրենց փաճառու զայն իր սե-
նեկին մէջ, և կամ պատուաւոր ու վրա-
տահել խոսնութեան միայն տալ:
Ուստի կը ծանուցանէ հասարակու-
թեան որ փողոցներուն մէջ ծախուած
ներուն չվտասան, այլ երթան Չինիլ
խանը վեր յարկը թիւ 6 և Ուղղող
Չարչին Չարչ ընդունուելու մէջ Սիւլ-
տար ապա խանը վեր յարկը, թիւ 3,
սենեակները, և այն տեղերէն դնեն:

Ուրիշ փաճառուելը տեղերն ալ
քիւ օրն պիտի ծանուցան:

Գործածութեան եղանակն է՝ դի-
շերները ինքնու ժամանակ անհոգին բա-
լարիքը ցանկ: Ուղղող կրնայ անհոգին
մէջ ալ ցանկ, ըստ որում ամենին
Ֆեսա շինքը մարդու:

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ԵՒ ԳՐԱԹԵԼԵՆ ՊԵՏՈՒՆԵՐ

Չինիլ իսկին ԳՐԱՆ ԿԻՑ ԹԻՒ 12 ԵՒ 14 ՄԵՐԵՆՈՒՆԵՐԸ

ԱՍՏԱՐԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ ՄԵՐ ԵՒ ՄԱՐ ԱՎԱՏԱՐՈՒՄ

3. ԱՐՇԱԿ ԵՒ ԸՆԿ

Պատու ունին արդեւ հաստատութեան ծանուցանելու, որ ամեն տեսակ
թուղթեր և գրութեան պիտոյքներ, ինչպէս տեղական, կարմիրներ, ընդ-
օրինակութեան մամուլներ, զրիւ, մեյն, կիւրաք, կանոն, գրաւալ, ևայլն
ևայլն Եւստատիոս գործարանայ հետ ուղղակի յարաբերութեան շնորհիւ կա-
րող են պղծալ ամեն թղթաւորութեան աւելի ամեն գներով ծախելու թե-
ստուելով և թէ հատուկ ուղղութեան հաստատութեան գիւրութեան հա-
մար վերջին գները օրինակներուն վրայ նշանակուած են, սնտուելով կամ շատ
աւանդելու համար օրինակը գեղը ըլլալու պայմանաւ: Դաւաններէն թուղթ
ևայլն ուղղութեան կրնան գիւրութեամբ ստանալ, և այնպիսեց օրինակներն ալ
կը դիւրան, ծախքը իրենց վրայ ըլլալով: Դաւանները պէտք է վճարուած ըլլան:

ԱՌԵՒՏԻԱԿԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	Շաբ.	Բ.	Գ.	Գ.	Ե.	Ուր.
2 ՅՈՒԼԻՍ	25	27	28	29	30	4
	ՂԵՂ.	ՂԵՂ.	ՂԵՂ.	ՂԵՂ.	ՂԵՂ.	ՂԵՂ.
Օսմանեան լիւրա ՄԵՃ.	105	105	105	105	105	105
Դաւանայ արժաթ.						
Համար ուսման.	33.	31.	31	30.	30.	29.

ԿՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 2 ՅՈՒԼԻՍ

ԱՐՄՏԻԲ	ՄԵՏԱԿԱՆ
Երբեք Բայրամ կարծ.	Պրատնայ կարծ թիւ 560-570
» Խանայի »	» Երկան » 330-340
» Բու. Գլորի » 24-26	» Խոզակ չոր »
» Կալայ »	Շաբ. հոկտեմբեր 36-60
» Գլորի » 25-26	» 4 պաճալ »
» Կալայի կարծ » 48-22	» Խարապաղ »
» Կալայ » 20-24	» Պարկա » 46-30
» Պարկա » 23-25	» Երկրորդ »
» Պարկա » 23-25	» Մահար »
» Գլորի » 24-25	» Պարկա »

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐԲ

Բանալակ Պարկա	Հոկտ.	Պ. Երուս.
» Կլոր	»	— 12
» Խանայ	»	— 13 ⁵⁰
» Խուսան	»	— 12
» Խուսան	»	— 11
Բուրդ Էնկերի Լուսացի	»	— 16 ⁵⁰
» Զուրաժիկ	»	— 8
» Պարկա Զուրա	»	— 8 ⁵⁰
Ճէրի Էնկերի	»	— 14
» Բոլա	»	— 12
» Զորու	»	— 11
» Զուրա	»	— 13
Մարկ Երուս.	»	— 7
» Զուրա	»	— 40
Բիթի Էնկերի	»	— 190
Բիթի Պարկա	»	20—24
Բիթի Տերի Բանալակ	»	— 15
Սուլեյ Զաճկա	»	— 20
Մեղրաժիկ Զուրա	»	— 19
» Զուրա	»	—
Մուրաժիկ Բուրա	»	—
Լուսան Զուրա Բուրա	»	—
» Զուրա	»	—
Չէրի Բուրա	Հոկտ.	— 7 ⁵⁰
» Զուրա	»	— 7
Անալ (Բուրա)	»	— 6
» Զուրա	»	— 5
Բիթի Զուրա	»	— 4
» Զուրա	»	—